

Povjerenstvo za istraživanje, uređenje i održavanje vojnih grobalja, grobalja žrtava Drugog svjetskog rata i grobalja poslijeratnog razdoblja na dvije sjednice je, osim drugih pitanja, raspravljalo i o tome, kakav natpis staviti na spomenike, koji će biti postavljeni osobama ubijenim nakon II.s.r.

Osobe vezane uz ideologiju ekstremnog nacionalizma i klerikalizma, pozivajući se na europsku Deklaraciju o osudi zločina komunizma, kao i na sukladnu saborsku Deklaraciju, inzistiraju da na spomenicima izričito piše da su to bile «žrtve komunizma». No, Deklaracija EU izričito izuzima Jugoslaviju u svojoj točci broj IV, koju zanemaruju oni koji insistiraju na apsolutnoj osudi komunističkih režima.

Razmatrajući sve aspekte kretanja u Europi, važno je istaći da su totalitarne ideologije: fašizam, nacizam i njihove inačice, poput ustaštva, četništva, strelastih križeva i sličnih godinama šitile mržnju i isključivost. Izričito su insistirali na uništenju Židova, Roma, Slavena i drugih negermanskih, ili nehrvatskih naroda u Hrvatskoj. Rezultat tih ideologija bio je II. svjetski rat u kojem su te ideologije i provodile najavljeni uništenje cijelih naroda.

U provođenju uništenja milijuna Židova, Poljaka, Rusa, Ukrajinaca, a u Hrvatskoj prvenstveno Srba, pa Židova i Roma, kao i svih demokrata, ideolozima i njihovim liderima pomagali su milioni ljudi. Zar su Hitler i Musolini ili dr. Ante Pavelić mogli poubijati cijele skupine naroda bez svih onih trabanata odgojenih u nacionalističkoj i klerikalnoj mržnji. Logori smrti u nacističkoj Njemačkoj, Hrvatskoj, Poljskoj, Italiji obilovali su s tisućama izopačenih čuvara i ubica, koji su, prihvaćajući ideologiju mržnje, savjesno i temeljito provodili tu ideologiju u djelo. Samo u Jasenovcu ubijeno je na tisuće osoba i to samo zato što su bili Židovi, Srbi i Romi.

Nakon rata, ne samo u Jugoslaviji, došlo je vrijeme razračunavanja sa svim tim nosiocima ideologija i konkretnim izvršiocima. Na žalost, dosta je tih zločinaca izbjeglo zasluženoj kazni, poput dr. Ante Pavelića, Maksa Vjekoslava Lluburića i mnogih drugih. Zar bi na njihovim spomenicima trebalo pisati da su žrtve komunista? Time bi povjesna ironija bila potpuna.

Radi objektivnosti treba znati da su poslije Drugog svjetskog rata u mnogim krajevima vršeni obračuni i na osobnoj osnovi, s čime tadašnja vlast nije imala baš ništa. U mnogim grobnicama ima ubijenih iz obje ratujuće strane, jer vojne operacije nisu omogućavale ceremonijalne sahrane. Jer, koji naslov staviti na grobište Jazovka, u kojoj su skončali i partizani i ustaše, pa i, primjerice, djeca iz ustaškog dječjeg logora u Jastrebarskom. Točno je da je po završetku Drugog svjetskog rata vršena trijaža, naravno ne baš uvijek i objektivna, i da su ubijeni i oni, koji su samo nosili krivu odoru ili su se nekome zamjerali. Ipak, za smrt svih njih prvenstveno su krivi nacifašistički režimi pa bi zapravo najobjektivnije bilo da natpis glasi: «ŽRTVE TOTALITARNIH REŽIMA».

mr. sc. Ivan Fumić

član Povjerenstva za istraživanje, uređenje i održavanje vojnih grobalja, grobalja žrtava Drugog svjetskog rata i grobalja poslijeratnog razdoblja, izaslanik Saveza antififašističkih boraca i antififašista Republike Hrvatske